

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Autor: Josef Kraus
Datum: 16.3.2012
Škola: Integrovaná ZŠ a MŠ Trnová,
Trnová 222, okres Plzeň - sever
Šablona: III/2 - Inovace a zkvalitnění výuky
Číslo sady: 01
Název sady: Jazyková výchova
Číslo DUM: 06
Název DUM: Přísudek a podmět

Metodický list - anotace:

Žáci se učí základnímu větnému rozboru, všímají si významu základních větných členů ve větách, určují základní skladební dvojice. Přímo v jednotlivé listy jsou zpracovány formou úkolů, které žáci průběžně při výkladu plní a upevňují si tak nové učivo. Materiál je určen pro žáky 4. ročníku.

Podmět a přísudek

Základem každé věty bývá ***sloveso***, které dává větě význam. Bez slovesa (nesmí být v infinitivu) by věta nemohla existovat, není větou.

Porovnej věty

- Má sloveso :

Eva **běží** po cestě. Emil **si čte** noviny. Já **jdu** do lesa.
Nedívá se na cestu. Maminka **vaří**.

- Nemá sloveso :

Eva pěkně spát. Jirka a náš pes. Maminka s tatínkem doma. V televizi včera dávat film.

Nejsou to věty, něco jim chybí a nic nám nesdělují!!!!!!!

Sloveso ve větě - přísudek

Jedním ze základních větných členů každé věty je tedy sloveso, které není v infinitivu.

Toto **sloveso** nazýváme **přísudek**.

Přísudek je tedy *základní větný člen*.

Podstatné jméno (zájmeno) v 1.pádu ve větě - **podmět**

Dalším základním větným členem ve větě je podstatné jméno, někdy zájmeno, které musí být v 1. pádu a které nám říká kdo, co dělá – společně s přísudkem tvoří základní skladební dvojici.

Základní skladební dvojice - podmět, přísudek

podmět + **přísudek** = základní skladební
dvojice

podstatné jméno, zájmeno (1.p)
sloveso (v určitém tvaru)

Přísudek - sloveso

- Při hledání přísudku ve větě vycházíme z toho, že víme, že přísudek je vyjádřen slovesem v určitém tvaru
- Hledáme proto nejprve sloveso (nesmí být v infinitivu)
- Je-li ve větě více sloves, přísudkem je jen to, které není v infinitivu (je v určitém tvaru)

Přísudek - sloveso

Naše kočka *spí* tvrdě pod stromem. (sloveso určité)

Jirka *nesmí* rychle běhat. (sloveso určité)

Pan Novák *běžel* na vlak. (sloveso určité)

Půjdeme zítra ráno sbírat maliny. (sloveso určité)

Najdi přísudek

Tatínkův pes běhal rychle pod stromem.

Eva nemůže jít večer do divadla.

Počasí se nám příliš nevydařilo.

Zítř ráno můžeme sledovat televizní zprávy.

Chceš se zítra odpoledne sejít na návsi?

Podmět – podstatné jméno, zájmeno

- Při hledání podmětu ve větě se zaměříme na podstatná jména (zájmena)
- Tato podstatná jména (zájmena) musí být **vždy v 1. pádu**, ptáme se na ně otázkou ***Kdo?, co?***
- Někdy může být těchto podstatných jmen (zájmen) ve větě i více, jsou-li všechna v 1.pádu, jsou to také podměty

Podmět – podstatné jméno, zájmeno
Pes tvrdě spí na zápraží.

Kdo,co, spí? Pes. (podstatné jméno v 1.pádu)

Na vysokém stromě seděli dva holubi.

Kdo,co, seděl? Holubi. (podstatné jméno v 1.pádu)

Já jdu ráno nakoupit do města.

Kdo,co, jde? Já. (zájmeno v 1.pádu)

Maminka a babička vaří večeři.

Kdo,co, vaří? Maminka a babička. (podstatná jména v 1.pádu)

Najdi podmět

Zítra večer půjde sestra na autobus.

My jsme přišli do školy příliš brzy.

Ty jsi o tom už věděl?

Tatínek i dědeček spravovali auto.

Vysoko na nebi letěla hejna ptáků.

Starý medvěd se objevil na kraji lesa.

Psi pozorovali všechny kachny plující po hladině.

Podmět, přísudek - - základní skladební dvojice

Hledám-li základní skladební dvojici, musím nejprve najít přísudek (sloveso v určitém tvaru) a potom se otázkou *kdo,co* dotáži na podmět (podstatné jméno, zájmeno) v 1. pádu

Na polici ležely tatínkovy klíče.

- a) Najdu určité sloveso - **ležely**
- b) Kdo, co ležel? Podst. jm. v 1.pádu - **klíče**

Základní skladební dvojice (podmět, přísudek)

Klíče ležely.

Najdi základní skladební dvojici

Jirka si hrál v lese se psem Brokem.

V garáži stálo celý den cizí aut.

Na večerní představení jsme museli přijít my.

Podle pana Nováka vyhrál závod náš malý Emil.

- *Autorem veškerého materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Josef Kraus*